
M Ű H E L Y

PETRÓCZI ÉVA

Napló helyett IV.

„és szerelmet ronszol az Ember, bókolva magánya előtt”
Charles Algernon Swinburne: Himnusz az emberről
(Gergely Ágnes fordítása)

Nyár elején, a legutóbbi feljegyzések után néhány hónappal folytatom. Épp azokban a napokban, amikor lejár a Soros-ösztöndíjam. Pillanatnyilag – bár töménytelen apró-cseprő munkát felvállaltam – még nem tudom, miből, hogyan fogunk ezután megélni. Sajnos, nem vagyok képes „gazdaságosan”, azaz összecsapva írni – még egyflekkes könyvismertetéseket sem. Hazudnék, ha azt mondanám, szorgalom, igényesség, lelkiismeretesség ez bennem. Kétségkívül ebből is, abból is egy kicsi; a lényeg mégis a szűkülő hiúság (ugyanaz, mint a sajtóhibás cikkeim megjelenését követő napokon, amikor egy stréber diák dolgozat utáni önmarcangoló állapota telepszik rám!): jajj, csak ne vegyék észre, mit nem tudok, mit tudok rosszul. . . Valószínűleg ez a lelki macskajaj az oka, hogy verset lényegesen könnyebben, kevésbé görcsösen írok; egyszer azt mondtam egy előadáson meglehet, épp Salgótarjánban, a költészet napján): olyan nekem a versírás – különösen, ha biztosan érzem, jó vers van születőben –, mint a jó-jóknak a teljes légzés. . .

Látványos előrelépésről nem számolhatok be az utóbbi időben. Mégis, sikernek, munkára ösztönző gesztusnak könyvelem el, hogy egyre többen küldik el nekem új könyveiket „felnőtt”, nemegyszer gyermekkorom óta ismert pályatársak: *Lator László*, *Gergely Ágnes*, *Rákos Sándor*. . . Ágnes két könyvet is: verseit és műfordításait. Így, az ő jóvoltából találtam rá a mottóul használt Swinburne-sorra. Elképesztően pontos kifejezése annak, amit mi, emberek művelünk egymással. Körülöttem, amerre nézek, mindenki szeretetet és szerelmet ronszol maga körül, hogy aztán elégedett megbántottsággal tobzódhasson a magányban. Sokszor én magam is. Igaz, nehéz úgy jónak, szelidnek, és megértőnek lenni, ha az embert lépten-nyomon megaláztatások érik és krajcáros gondok közt őrlődik. Még szerencse, hogy képes vagyok a legapróbb örömekből is hosszú távon ható „pszichovitamint” kicsikarni. Mint – többek között – legutóbbi göncruszkai látogatásunk emlékképeiből. Abból, ahogy szobaszínű városi csemetéink a megékeztést követő percben már nyulat kergettek, ugráltak a szérűn, de abból is, ahogy a sötétbarnára cserzett arcú falusiak (a férfiak a „kalapkorona” bőrükbe égett nyomával!) áhítatos-sután hallgatták a templombéli hangversenyen az előzetes és utólagos „rádolgozással”, vagy kevés

pihenő idejük megszakításával megszolgált zenét. . . Érdekes és tanulságos lenne montázst készíteni róluk és egy pesti koncert közönségéről.

Ugyanílyen örömtartalékot adott (nemcsak nekem, az egész családnak!) az a két délelőtt is, amelyet a nem tudom hányas számú délelgyházi tónál töltöttünk, ugyanannál, amit Évike valamikor „tav”-nak nevezett, a ragozott formát véelve alapszónak. Ahogy a vízen lebegtem, hosszú percekig, évek és kötélkek foszlottak le rólam, minden pontosan olyan volt, mint hús évvel ezelőtt. Alsóbélatelepen. A víznek is ugyanolyan dinnyeszaga volt. Ha tehetném, Magyarország minden tavát-kacsászatját végigúsznám; hiába vagyok harmincöt (és egynegyed!) éves, a „vízibabaság” nem kopott ki belőlem. Más szokásaim is – akár a vízimutatványok – hasonlóképpen „örökéletűnek” bizonyultak. Például az aláhúzás-jegyzetelés a könyvekben. Az ideji könyvheti kiadványokban nem végeztem túl nagy pusztítást. Egyetlen olyan részletre bukkantam – Nádas Péter: *Emlékiratok könyve* című regényében –, amelytől elfogott a „helyettem írták” érzés: „*En azonban a szerelmes ember teljes elfogultságával ezt is szerettem, egyetlen lélegzettel szívni magamba szépséget és csínyaságot, gyengédséggig finomított megértéssel egyszerre és egyformán erősnek érezni vonzást, taszítást; tökéletlensége által volt nekem tökéletes . . . e csekély szépség-biba, e majdnem púpocska, aminek hiányában tán közönséges szépfíú vált volna belőle, semmi más, így azonban az örökös védekezésben élő ember természetével, érzelmileg kissé rideg, érzékileg kissé hideg, minden kicsapongása ellenére az! Am nagyon okos, mintha e testi forma adottsága által visszavonulásra kényszerítve olyannyira fölerősödött volna gyengédségre vágyó, de gyengédségre képtelen figyelme. . .*”

Ezeket a sorokat számtalanszor újraolvasva, az járt a fejemben: nincs, nem lehet megíratlan, megírhatatlan egyéniség ezen a földön. Mert az egyszerűek, áttekinthetők mellett a legbonyolultabb lelkek is tollvégre kerülnek előbb-utóbb. És ilyenkor úgy érzem: mégis hatalom az írás. Lírában persze, nehezebb *personát* teremteni, a terjedelmet az intenzitásnak kell pótolnia.

